

Is de internationale vrouwendag achterhaald?

Ingrid Robeyns

Naar aanleiding van de internationale vrouwendag stelde het NRC aan de leden van het NRC webcongres de vraag: Is de internationale vrouwendag achterhaald? Op de NRC website staat: “Het is een dag die onderzoekers (v) aangrijpen om eigen onderzoek te presenteren, leden (v) van een enkele radicale actiegroep van zich laten horen en journalisten (m/v) nog eens een verhaal over vrouwenrechten in Afghanistan schrijven. Het is ook een dag waarop vrouwen een klaagzang aanheffen over het gebrek aan kinderopvang, het oneerlijke van onbetaalde zorgarbeid en het vermaledijde glazen plafond dat vrouwen ervan weerhoudt de top te bereiken.” De NRC-redactie stelt zich verder de vraag of de vrouwendag geen relikwie is uit een tijd dat er nog wettelijke ongelijkheden bestonden tussen mannen en vrouwen, en besluit: “Kortom, speelt internationale vrouwendag nog een rol in de emancipatie? Neigt zo’n dag niet te veel naar internationale dierendag? Waarom schaffen we de dag niet af?”

De toon van deze vraagstelling is niet alleen provocerend, maar wellicht voor velen ook beledigend. De tekst suggereert dat onderzoekers in genderstudies de vrouwendag opportunistisch gebruiken voor zelfpromotie, dat de vrouwenbeweging zo goed als dood is, en dat berichten over de vrouwen in Afghanistan beginnen te vervelen. Verder zouden vrouwen klagen (en dus niet: debatteren of argumenteren) over kinderopvang, zorgarbeid en het glazen plafond.

Van een kwaliteitskrant zou men verwachten dat ze iets minder vooringenomen is ten opzichte van de relevantie van de vrouwenbeweging. Door te beweren dat de vrouwendag vooral dient om te “klagen”, drijft de NRC-redactie de spot en minimaliseert ze wat voor anderen heel redelijke eisen zijn waarvoor bovendien sterke argumenten op tafel liggen.

Waarom wordt er nog steeds een internationale vrouwendag georganiseerd en waarom zijn er nog steeds mensen die zichzelf feminist noemen – ook in de jongere generaties? Op de internationale vrouwendag herdenken vrouwen welke strijd hun moeders en grootmoeders hebben moeten leveren om gelijke rechten te krijgen, wordt er informatie en ervaringen uitgewisseld over het leven van vrouwen in andere landen en culturen, en wordt er ook kritisch naar de situatie in eigen land gekeken.

Over heel de wereld worden vrouwen nog steeds met problemen geconfronteerd waar mannen geen of aanzienlijk minder last van hebben. Het meest dramatische voorbeeld is het systematisch aborteren, vermoorden of fataal verwaarlozen van vrouwelijke foetussen en kinderen. In 1990 berekende de (mannelijke) Nobelprijs-winnaar voor

economie Amartya Sen dat er meer dan 100 miljoen vrouwen ‘ontbreken’ uit de bevolkingsstatistieken omdat ze als kinderen vermoord of fataal verwaarloosd zijn. Recente berekeningen van Stephan Klasen en Claudia Wink tonen aan dat de situatie globaal gezien niet verbeterd is. Voor deze 100 miljoen vrouwen is er geen monument, geen genocidemuseum, geen oorlogstribunaal. Er zijn geen fotogenieke televisiebeelden en geen eenmalige dramatische gebeurtenis, dus: geen (of nauwelijks) aandacht in de media.

Maar de vrouwendag gaat niet alleen over vrouwen in ontwikkelingslanden. Het gaat over vrouwen over heel de wereld, ook over vrouwen in Nederland, en wat er nog allemaal kan verbeterd worden in eigen land: de loonsverschillen tussen mannen en vrouwen, de mannelijke arbeidscultuur in vele bedrijven en organisaties, de preciaire situatie van ‘importbruiden’ die geen onafhankelijke verblijfstitel hebben en zo kwetsbaarder zijn, het mannelijke geweld op straat, de besnijdenis van allochtone meisjes, seksisme in de reclame, de autochtone moederschapideologie die voor sommige vrouwen bijna verstikkend is, enzovoort.

Neem de situatie van de kinderopvang. Sommige kranten mogen dan de problemen minimaliseren, maar het feit blijft dat kinderopvang in Nederland niet goed geregeld en te duur is. Misschien is het herhalen van dit feit een “klaagzang”, maar zolang de objectieve realiteit niet verbetert, is er geen andere optie. De Belgische krant *De Standaard* publiceerde onlangs nog een artikel waarin de kosten van kinderopvang in Vlaanderen en Nederland werd vergeleken. Wat blijkt: Nederlandse ouders betalen ongeveer twee keer zoveel voor kinderopvang dan Vlaamse ouders. Bovendien kunnen Vlaamse kinderen al vanaf 2,5 jaar gratis naar de peuterspeelruimte, en gaan de schooluren er van uit dat beide ouders buitenshuis werken. In Nederland kunnen we daar alleen maar van dromen, omdat onze politici, gesteund door sommige media, vinden dat er geen reden meer is om te klagen, laat staan om eens te kijken hoe onze zuiderburen hun kinderopvang en schoolsysteem hebben georganiseerd en gefinancierd.

De redactie van het NRC wekt de suggestie dat gelijke formele rechten ook gelijke kansen garanderen. Er zijn echter nauwelijks nog politieke wetenschappers te vinden die deze stelling onderschrijven – te meer daar er overweldigende empirische kennis is die aantoont dat er meer nodig is voor echte gelijke kansen. Zolang er aan die voorwaarden niet voldaan is, blijft het bestaansrecht van de internationale vrouwendag onaangetast, wat journalisten er ook van mogen denken.